

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Avstriae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66816)

113
P R O V I N C I A
A V S T R I A E.

Egunt in quinque Austriae Collegijs socij ducenti circiter & quattuordecim. In Viennensi Collegio sex & quinquaginta. In Pragensi nouem & triginta: In Olumucensi quattuor & quadraginta. In Graecensi sex circiter & triginta. Brunæ vnde quadraginta. Ad Societatem accessere triginta. Decessere duo.

COLLEGIUM VIENNENSE.

*F*uit hic Viennæ annus pestilentia fœdus, sed quæ diuina providentia fuit, quamquam Gymnasio nõ nihil attulit cladis, è socijs tamen neminem abstulit. Vigent in templo religionis studia. Vno Paschatis tẽpore quattuor amplius hominum millia ad mysteriorum communionem accesserunt. E varijs hæresibus quattuor & septuaginta ad catholicos transierunt. in his vnus qui apud Lutheranos viginti annos concionatoris partes egerat, familiaq. præterea integra, cuius paterfamilias diu se Catholicum simulauerat. Gratiarum reconciliationes tum inter coniuges & propinquos, tum inter alienos multæ sunt factæ, quæ quoniã nihil præcipui continent, attingendæ potius quam commemorandæ fuerunt. sed in nonnullis, & si res ipsa vulgaris, ratio tamen reconciliandi non omnino vulgaris: duo cum mutuis inter se inimicitijs odijsq. fla-

H gra-

grarent; nec ullius auctoritate ad lenitatem pacemque traduci possent; Sacerdos è Societate rem tentans his alterum verbis aggressus est. Quid si Christus, qui ut ab æternis te vindicaret incendijs, acerbissime in cruce necari non recusavit, si is inquam, ut huic ignosceres ad te peteret supplex, tu ne quo minus ignosceres, recuses? Hic ille quasi hæsitans cum subsisteret, Pater pro uoluitus ad genua, Atqui ego, inquit, Christi nomine ut huic veniam des, supplex oro. hoc ille factusque eo emollitus est, ut ad omnia quæ pater iuberet paratissimum se esse diceret. ita positus utrinque armis firmata pax est. Sed non minus in uiuandis animis, quos in fraudem humani generis hostis inducit, quam in corporibus, quæ ille sæpe exagitat laboradum fuit. Quo de genere illud accidit non minus auditu horrendum, quam visu. Nam Dæmonū duodecim millia sexcenti ac quinquaginta ex infirmissimo puellæ corpore pulsati sunt. Atque ut paulo altius tota res repetatur. In pago quod Vienna distat passuum millibus octo, Virgo erat Anna nomine, hæretica illa quidem, & ab hæreticis alta parentibus, sed tamen simplex & recta & suorum imperio valde obsequens. Huic auia venefica erat, quæ se malo Dæmoni multis iam annis ante deuouerat. hæc neptem suam Annam ut adoleuit, eidem humani generis hosti pro veteri sua coniunctione despondit. Eo non contenta, poma ad aspectum pulchra, plena tamen cantionibus ac veneficijs puellæ offert, simulque astanti cuidam, ut fidem daret (dæmon is erat) hortatur; cum illa initio recusaret, diris eam verberibus ad id cõpulit. Haustis ijs, quas dixi rebus, vniuersum
puel-

puellæ corpus intumuit . hinc vehemens orta suspicio
puellâ demonis obsidione teneri . id quod postea decla-
rauit euētus . distorquebat dæmon ora puellæ , oculorū
inuertebat aspectum , cumq . aqua benedicta oris tu-
moribus aspergeretur , in alias partes corporis emigra-
bat . cum caput occupauerat , lumen rationis sic obscu-
rabat , vt ea redderetur insana ; cum in oculis sedem ce-
perat , nouo illi fulgore lucis ardebant ; vbi os & la-
bra obsederant , nigra aut rubicunda fabæ instar appa-
rebant . Venitur ad fugandos dæmones , venitur ad ex-
orcismos : qui cum initio nihil proficerēt , permotus pa-
rentis precibus Imperator filiam Viennam iubet ad-
duci , Episcopi q . curæ committi . Episcopus cum litte-
ris Imperatoris ad Collegij Rectorē venit , egitq . non
modo precibus verum etiā imperio , vt id oneris no-
stri susciperent : felicem enim rei exitum se sperare .
nostri & si egre admodum rem tantam suis humeris
imparem susceperunt ; Episcopi tamen precibus aucto-
ritateq . compulsi . xv . Kal . Iulij ad expiandum spiri-
tus sancti templum aggrediuntur . Initio cum paucis
acta res est . placuit postea diuinæ sapientiæ , vt ad au-
res oculosq . multitudinis perueniret . nam dæmonum
vlulatus & inconditis vocibus , quibus modo porco-
rum grunitus , modo ranarum coaxationes , modo vi-
tolorum boatus , modo alias aliarum bestiarum voces
imitabantur , est factum , vt res diutius latere non pos-
set . itaque tantus fuit repente concursus , quantus ad
celeberrima quæque spectacula , vt necesse fuerit sa-
celli fores ad arcendam vim multitudinis obsidere . Hic
cum dæmonum turba confligitur , hic ad infirmandas

callidi hostis vires Christi cruce, alijsq. Ecclesie Catholice armis incumbitur. Invidus hostis abstinere maledictis non poterat, ac præter cetera maledicta, quibus nostros homines onerabat, eos murium capita & nigros arietes appellabat, querebaturq. quod ubi ubi nostri essent, suis conatibus artibusq. resisterent, ideoque nihil sibi fore gratius, quàm si Iesuitas omnes, quot quot terrarum orbe dispersi sunt, ex vno patibulo pendentes aspiceret. Tubebatur crucem osculari puella, frementibus hostibus atque horrendum in modum rugientibus. ea ratione fugabantur quotidie multi; ut certis signis coactus exorcismis diabolus indicabat. Interim Auis in urbem aduecta atque in custodiam inclusa, suis noctu carminibus alios in puellam demones putabatur immittere; obijciebat enim sese ei per tenebras interdumq. auis quædam teterrima in eius cubiculo exaudita est alarum plausu lucernæ lumen extinguere. Sed cum diem nullum cessaretur ab exorcismis semperq. plurimi ut dixi spiritus abigerentur; tandem vi diuinorum verborum coactus malus demon, quot adhuc in eo corpore reliqui essent, indicare; duos tantum superesse dixit. Magna erat omnium hominum expectatio, quorsum res euaderet, hæreticorum præsertim, qui, si res aliter ac cecidit, cecidisset, hoc vno contenti fore videbantur ut de catholicis triumpharent. Nostri tamen nec ieiunijs nec precibus cessarunt vnquam ab eo implorare opem, qui quemadmodum id genus demonum eijciatur, ostendit. Pridie itaque eius diei, qui assumpta in cælum Deiparæ festus est, post horrendos clamores & horribiles ciulatus, tandem dux ipse legionis excessit:

fit:

fit: puellamq. ita reliquit afflictam atque exanimatā,
vulgo vt mortua putaretur. iacuit enim vitæ vsibus de-
stituta horas circiter quattuor. consequenti vero no-
cte recreata, postridie, qui dies fuit B. Mariæ sacer d
suis expiata peccatis, ab Episcopo Viennensi, qui in
æde nostra vniuerso populo rem omnem exposuit,
Christi corpus accepit. Narravit postea puella pul-
cherrimum se uidisse virum nouo quodam splendore
lucis amictum, se se bono animo esse iubentem, fore
enim vt mox se ab omnium obsidione hostium libera-
ret. Quare postea reuocatis pristinis viribus, tum vo-
ta quædam Dei matri pro sua liberatione persoluit,
tum Deo dicatis virginibus se adiunxit. Dum manife-
stus hostis imbecillo fugatur è corpore, ille ipse obscu-
rus atque ignotus oculis corporis ex animorum sedi-
bus pulsus est. Vir quidam honestus cum exorcismis
interesset, dæmones inusitatis quibusdam mugitibus
exsultantes, hominem in occipitio leuiter verberarūt.
exterritus ille, ac ne quis se dæmon inuaderet pertime-
scens; confestim in ædem nostram ad confitenda pec-
cata se proripit: deinde biduo triduoue sumpto ad re-
colenda peccata vitæ superioris, ea omnia diligenter
exposuit. Alius eodem modo ferebatur faciem leni-
ter tactus à stupris flagitijsque destituisse. denique vt
paucis multa complectar; ea res vna, vt multis fuit
occasio Catholicis bene Christianeq. viuendi, ita non
paucos permouit hæreticos, vt de alia vitæ ratione,
aliaq. amplectenda religione sedulo cogitarint. Puel-
la Auia totius fons sceleris & origo, quanquam Dia-
boli erat illa quidem, & peccati iure, & sponsione vo-

ti mancipium, tamen quæ infinita Dei bonitas est in ex-
 trema senectute respicit, & demoni nuncio hæresiq;
 remisso, atrox ignis supplicium æquo & constanti ani-
 mo tolerauit. Antequam ad supplicium raperetur,
 quo tempore nostri de demonis rescindenda pactio-
 neq; mutatione religionis agebant; grauius cum ea
 conquestus est Dæmon, quod eius causa exorcismis
 misere torqueretur; postea etiam tam dire in eam ver-
 beribus plagisque desæuit, vt vibicibus foedata fa-
 cies miserationem spectantibus commoueret. Illud
 etiam è re Catholica gestum. hæretici cum ad Con-
 stantinopolitanum Patriarcham, quem à Summo
 Pont. alienum esse nouerant, præcipua suæ sectæ capi-
 ta dedissent, isq; non modo ea non approbasset, verum
 etiam singula refutasset; nostri ad deterrendos hære-
 ticos in linguam translata germanicam, vt confutata
 erant, in vulgus ediderunt. itaque ea nunc magno cum
 hæreticorum dedecore, tum Catholicorum bono te-
 runtur. Auctæ præterea sunt Dei munere ac benefi-
 centia Viennensis Collegij fortunæ. nam B. Annæ Mo-
 nasterium, quod cuidam à consilijs Maximilianus de-
 derat Imperator; hoc anno ad nos, quibus reliqua eius
 bona Rodolphus possidenda concesserat, quasi post li-
 minio redijt. Id Monasterium cum, & amplius, &
 pluribus instructum sit ædibus, Societati opportunissi-
 mum est. Is qui eo cœnobio ab Imperatore donatus est
 sponte ad nos venit, nobisq; suum de Monasterio ce-
 dendo consilium exposuit; modo quædam ei resarci-
 rentur impensæ, fieretq; ab Imperatore potestas. Sup-
 plices Imperatori libelli dati sunt, ab eoq; nõ modo po-
 testas

restas facta libenter, verum etiam ut in perpetuos collegij usus referretur, tributum.

PRAGENSE ET OLVMV CENSE

Pragæ duo & viginti ad Ecclesiæ redierunt obedientiam. Scholæ post acceptam superiore pestilentie cladem, auditores tamen numerat trecentos circiter & sexaginta, in usque nobiles multos. Praelectiones adiectæ sunt tres, Casuum, Controuersarum questionum, & Mathematicorū. Sub feriis B. Vincislai data est tragedia sane quæ apparatusissima de Achab, & Iezabelis interitu. Conuictorum contubernium, & Seminariū Pontificium alumnis & conuictoribus auctum est, in altero septem & septuaginta, viginti in altero numerantur. Ad excipiendos litterarum studiosos, qui rei familiaris inopia domicilio carent, certæ sunt aedes, in eis adulescentes sexaginta versantur tam incenso religionis amplificandæ studio, ut neminem in suo numero patiatur, quem non ad idem catholicæ religionis studium suis colloquijs, altercationibusque conuertant. Quattuordecim ex ijs, qui in hæresi vixerant catholicorum ritu viuunt. Duo in ordinem Cisterciensium, tres in nostrum adsciti sunt, denique magnam de se illi opinionem apud omnes Regni proceres concitarunt. In Ciuitate Pilsnensi duo de nostris multis mensibus versati sunt, eorumque opera duodecim sese ad catholicos receperunt. In alio Bohemiæ oppido totidem fuerunt è nostris, abegerunt ex eo Calvinianum ministrum, qui septemdecim iam annos rudes suis concio-

H 4 nibus

nibus deprauabat. Ex alijs quoq. pagis duo alij pseudo ministri magna incolarum gratulatione eiecti sunt. restabantur seniores, cum primum catholica religio reuocata est, se omnes illas ceremonias ac religiones, que adhibebantur à nostris, ante annum quinquagesimum coluisse. eoq. nomine Deo immortalis gratulabantur. Ex his senibus etate iam affecta nonnulli intra sex horas à vita migrarunt. Quidam qui centesimum annum exegerat curru vectus ad templum, ubi diuina mysteria percepit, clara voce Deo Opti. Max. coram multitudine gratias egit, quod eius beneficio ad id tempus reseruatus esset, cum Catholicorum more communicare liceret. ea res qui presentes aderant eo usque permouit ut lacrimas non tenerent.

In Olumecenli Collegio eorum, qui Sacramentis animos expiant, non exiguus est numerus. præter auditores Gymnasij vno die Paschatis numerata sunt confitentium tria circiter millia. communicantium duo millia & quingenti. In Gymnasio nostro dant operâ fere sexcenti, pluresque darent, nisi metum attulisset proxima pestilentia. Sodalitium Dei Matris numerat plus minus ducentos, ex eis nobiles principesque complures. Medicus quidâ cum vita cederet condito testamento omnes fere fortunas suas, vnde pauperes perpetuo alantur, sodalitati legauit. E iuuetute, quæ à nostris eruditur quattuor ad nos transferunt. Acta sunt cum delectatione plausuq. de Iouiniano Imp. comædiæ, quas lectissima spectatorum nobilitauit corona. Matrona quædâ deferta ante annû quinquagesimum & vigesimum, religione catholica, ad eam nostris adi-

adiutoribus se reduxit. Princeps etiã vir, qui septuaginta circiter natus annos sub vtraque semper specie communicarat, tandem superioris vitæ peccata confessus, sub vna tantum specie communicauit. Ad auitam religionem reuocatus est alius, qui annum quadragesimum perstabat in hæresi. Is postea per id tempus, quo acerbissimam Christi necem communis parens Ecclesia recolit, totum illud spatium, quod à Parasceue ad gloriosam Christi Anastasim interiectum est, sine cibo traduxit, monentiq. id nimium esse homini in religione iironi; respondebat, cum demonis causa cibis se se multas hebdomadas fraudasset, nequaquam nimium videri debuisse, si id pusillum tempus Dei causa per inedia[m] ieiuniumque transigeret. præsertim quod iam animo fixum esset, benefacta, certa à Deo compensari mercede.

GRAECENSE COLLEGIVM, ET Domus probationis.

PRæter ea, quæ in Græcensi Collegio domi sunt gestata, foris plurimis administrata sunt Sacramenta ereptiq. ab hæresibus multi: in his decem adolescentes insignes. Alij item duo præclare indolis adolescentes in Græcensi hæreticorum schola instituti, cum ad Societatis Gymnasium se transtulissent, non ita multo post religionem Catholicam tanto studio complexi sunt, vt ab ea minis precibusue diuelli non possent. eorum alter natu minor cum sæpe à suis, vt à Catholicis descisceret, tentaretur, ingressoque balneum vesti-

sti.

fumenta ne ad nos rediret erepta essent, seminudus ad
 Collegium profugit; quod cum domestici animadu-
 terent, re desperata vestimenta remittunt, atque ita
 exagitandi iuuenis finem faciunt. Nec vero natu ma-
 ior minus egregie restitit suis. saepe eum pater sollicita
 uit ad reditum, & ut liberius ageret, domi conclusum
 per hereticum doctorem, quem ad eam rem aliunde
 euocauerat, conatus est disputatione conuellere.
 Sed eorum argumenta cum diu filius eluderet, ut pri-
 mum data est fugiendi facultas, clam sine pallio per
 posticum adium euolat ad Collegium. Alium, ubi diu
 blanditijs terroribus ve Lutheranus parens vsisset
 tandem per fraudem in Turcarum fines amandat. ibi
 adolescens cum mensium aliquot spatio in famulatu
 fuisset, grauisimum in morbum incidit. erat apud eum
 Lutheranus minister, qui ut parenti persuaderet, ut
 ad se filium reuocaret, scripsit ad eum, Lutheranum
 esse factum: eo nuncio parens maxime delectatus filium
 reuocat: filius in scio patre clam de rerum suarum sta-
 tu nostros consulit. retardabat à patre discessum ma-
 tris subita valetudo, ne sua fuga morbi vim augetet.
 interim filius ad simulandum instructus, nequaquam
 à domesticis propinquisq. discessit. pater plane crede-
 re à Luthero filium esse, sed quo magis in sententia
 confirmetur, cum hereticorum doctore agit, ut in eo-
 rum synagoga, filius papisticam, ut ille aiebat, perfidiã
 eiuret. assentiri se parenti simulat filius, sed ubi dicta
 dies aduenit, materq. è morbo illo decessit, nihil cun-
 ctandum ratus ad Conuictorum Collegium parente
 inuito transfugit. ibi furentis patris mims precibusque

contemptis in Catholica religione magna cum pro-
gressione virtutum perseverat. De Gracensi Collegio
hactenus: reliqua sunt communia.

Brünæ autē & si magna ex parte Catholica religio
labefactata est: tamen quæ Dei bonitas est, nō desunt
qui ad eluendas confessione maculas ventitent: nume-
ratiq. sunt paschalibus ferijs amplius mille. Scholis
præcipua religionis & pietatis est cura. Filij duo pri-
marij cuiusdam viri, & si in hæresi erant admodum
confirmati, tamē cum à nostris magistris audissent, ne-
farium esse pridie eius diei, qui sanctis omnibus festus
est carnes attingere, domum reuersi nulla ratione à
parentibus adduci potuerunt, vt eo die carnibus vesce-
rentur. eorum exemplo reliqua permota familia ab
iisdem epulis temperauit. Mater pudore victa datu-
ram operam se recepit, vt in posterum, cum huiusce-
modi ieiuniorum dies inciderint, pisces pro car-
nibus apponantur. De Nouitijs præter
vfitata ipsorum munera ardensque
studium despiciendi sui nihil
est quod litteris memo-
riæq. mandetur.

